

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 974.

CHICAGO, ILL., 13. MAJA (MAY 13), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravišтво (Office) 8639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

POZNAVANJE ZGODOVINE VAŽNO ZA DELAVSTVO.

Na konvenciji socialistične stranke v Pittsburghu, ki je bila zaključena dne 3. maja, je bil med drugimi sprejet sklep, da bo stranka s popularnimi pamfleti, predavanji, s članki in drugimi pripomočki seznanjala ameriško delavstvo o zgodovini ameriškega delavskega gibanja, katera je širšim delavskim masam totalno nepoznana.

Nepoznavanje zgodovine že od nekdaj tepe množice delavskega ljudstva. Brez poznanja bojev in razvoja v preteklosti, se ne morejo uspešno pripraviti na boje za izboljšanje svojega stanja v sedanjosti. Kajti človek se uči največ iz izkušenj, in človeštvo v celoti, oziroma njega posamezni sloji, iz zgodovine. Zgodovina je veriga razvoja, bojev, eksperimentov, uspehov in neuspehov. Človek, ki hoče razumevati sedanjost, mora poznati in razumeti zgodovino. Če je ne pozna in ne razume, je podoben Kolumbovim mornarjem, ki so bili na širokem morju in nekam pluli, pa niso vedeli kam, samo ugibali so, in silili — nazaj, od kjer so prišli.

James Oneal, urednik newyorškega socialističnega tednika "New Leader", je glavni propagator ideje, da je treba ameriško delavstvo vzgojiti v smislu razumevanja zgodovine AMERIŠKEGA delavskega gibanja, zato da bo sposobno za mednarodno delavsko gibanje. Oneal, ki je najboljši in priznan zgodovinar ameriškega delavskega gibanja, je spisal že več zgodovinskih del, med njimi knjigo "Delavstvo v ameriški zgodovini", katera je dosegla veliko cirkulacijo. Iz njegovih del čitatelj razvidi, da socialistične ideje niso "importirane" v Ameriko, kot tako radi poudarjajo nasprotniki socializma, ampak imajo svoj izvor v prvotnih bojih ameriškega delavskega ljudstva proti izkoriščevalcem. Naseljevanje delavskih množic v poznejši dobi iz Evrope je prineslo s njimi tudi evropsko mišljenje in evropska merila za razredni boj, kar je deloma potlačilo prvotne boje ameriškega delavskega ljudstva in zatemnilo prvotne ameriške delavske borbe, ki so stali v ospredju ter istočasno kakor v Evropi, brez zveze z evropskimi delavskimi misleci, propagirali nauk družbe bodočnosti, ki bi imela biti družba človeka za človeka.

Nepoznanje zgodovine med delavstvom je za mednarodno delavsko gibanje ena izmed največjih ovir. Samo malo število delavcev pozna zgodovino bojev ruskega delavstva in delavske inteligence proti carizmu. Za povprečnega komunisto se začenja ruska revolucija šele oktobra 1917 v Petrogradu. Dotedaj sta bila po njihovem mišljenju Lenin in Trocki edina revolucionarja. Skoro vsakemu delavcu so znana imena Marks, Engels, Lenin in nekaj drugih, ne zato ker pozna njihova dela, ampak ker v propagandi čuje največkrat njihova imena. Skoro vsakemu je poznana pariška komuna, ne zato ker pozna zgodovino bojev francoskega ljudstva proti monarhizmu in avtokraciji ter izkoriščanju, ampak zato ker je v mednarodnem delavskem gibanju prišlo v navado obhajati obletnico pariške komune.

Koliko je slovenskih kmetov, ki poznajo resnično zgodovino kmečkih uporov proti grajščakom, proti tlaki in desetini? Zelo redki so! Koliko je jugoslovanskih delavcev, ki poznajo zgodovino bojev slovenskega, srbskega in hrvatskega delavstva v prošlosti? Redki so, ki jo poznajo, in le malo jih je, ki se zanjo zanimajo. Preveč so okupirani s sedanjostjo, preveč zagnani v vsakodnevno borbo za obstanek. Ne delavec, niti kmet, ne čutita potrebo študirati zgodovino kmečkih in delavskih bojev, ker se ne zavedata njene važnosti za sedanjost in bodočnost.

V Angliji je generalna stavka, ena največjih, kar jih pozna zgodovina delavskih bojev. Ali koliko je delavcev, ki bi mogli predavati o velikih bitkah delavstva proti vladodržcem v prošlosti? Koliko jih je, ki se sploh zanimajo za prošlost?

Zgodovino je treba poznati, zato da je človeku mogoče razumevati sedanjost in sklepati, kakšna bo bodočnost. Gospodarji vseh časov so naročali svojim zgodovinarjem pisati zgodovino tako da služi njim, da se jo prikazuje ljudstvu tako kakor je boljše za gospodarje, ker se zavedajo njene važnosti. To je "priznana" zgodovina. Imamo pa poleg "priznanih" tudi nepriznane zgodovinarje, posebno v delavskem gibanju, ki slikajo zgodovino tako kakršna je. In to

bo v bodočnosti priznana zgodovina, priznana takrat, kadar se bo ljudstvo bolj zanimalo za njo, se več učilo iz nje in se uspešnejše bojevalo za napredek in izboljšavanje ekonomske uredbe v prid človeštva kakor danes. Zgodovina je najboljša učiteljica človeka. Vsa je zapisana, vsa zabeležena, in vsa razumljiva. Treba pa je, da se iz nje učimo in da se potrudimo jo razumeti.

Generalna stavka v Angliji.

Svet gleda z napetostjo na generalno stavko angleškega delavstva, na prvo generalno stavko v tolikšnem obsegu, katera traja več kot par dni, kar jih pozna zgodovina.

Dosedanje generalne stavke v večjem obsegu so bile večinoma demonstrativnega značaja in so trajale dan ali dva, ali celo samo par ur. Generalna stavka avstrijskega delavstva l. 1905 za splošno, enako in tajno volilno pravico, je trajala en dan, v nekaterih mestih samo pol dne. Podobne stavke v Nemčiji in drugod so bile vse kratkotrajne. Dalj pa so trajale lokalizirane generalne stavke, npr. l. 1906 v Bosni in Hercegovini, večkrat v Trstu, v Seattle, Wash. (Zed. države), katera je trajala dva tedna, na Irskem itd.

Španija je imela tri generalne stavke, namreč v letih 1917, 1918 in 1919. Bile so popolne, kajti vsi obrati so bili ustavljeni. Zadušilo jih je vojaštvo. Stotine delavcev je bilo aretiranih in mnogo v izgredih ubitih. V Porurju, Nemčija, je prišlo do generalne stavke l. 1923, katero je istotako pomagalo zadušiti vojaštvo. Na Havani je trajala generalna stavka l. 1924 teden dni. Oblasti so proglasile obsedno stanje in prisilile stavkarje, da so odnehali od odporne sile. V Buenos Aires, Argentina, so šli delavci l. 1924 na generalno stavko za modificiranje penzijske postave delavstvu v prilog in zmagali po tridnevni stavki. Mnogo poskusov, proglasiti generalno stavko, pa je bilo ponesrečenih, med njimi eden prošlo leto v Parizu, ki so ga iniciirali komunisti.

Generalna stavka angleškega delavstva se je pričela dne 1. maja. Število stavkarjev je blizu pet milijonov. Namen generalne stavke je, pomagati premogarjem, katerim hočejo družbe znižati plače in podaljšati delavnik. Vlada je na strani družb. Vojaštvo je mobilizirano proti stavkarjem, in vlada je proglasila po vsi Angliji izjemno stanje. Stavkokazov je mnogo, ki pa so v tej stavki neznaten faktor. Vsi angleški krogi poudarjajo, da so za poravnavo stavke. Ali kdo se naj prvi poda! Vlada je trmasta in pričakuje, oziroma zahteva od delavstva, da se naj brezpogojno vrne na delo, potem pa bo zopet posredovala. Če bi delavstvo sprejelo njen pogoj, bi bilo to toliko kakor podati se v naprej in čakati milosti.

Socialistična stranka in enotna fronta z W. P.

Takozvana Worker's (Communist) Party, ki je danes stranka par narodnostnih federacij, je poslala konvenciji socialistične stranke v Pittsburgh apel, v katerem ji predlaga "enotno fronto" za jesenske volitve in organiziranje delavske stranke.

Apel je eden izmed običajnih "manevrov" Ruthenbergove eksekutive, in ob enem pesek v oči tistim, ki še ne morejo zapopasti "komunistične" taktike v tej deželi.

Značilno je, da je čista W. P. pripravljena združiti se za volilne boje s socialistično stranko, v kateri so sami izdajalci, lopovi, socialpatriotje, agentje buržvazije, prodajalci delavcev, kapitalistične sluge itd. "Čisti" bi se radi s to golaznijo združili, kar pomeni, da se ne sramujejo "slabe kompanije". Ampak "slaba kompanija" je čistim odgovorila, da jim ne verjame in da lahko ostanejo sami, ker bi bilo zanje nevarno, da se umažejo.

Glavarji W. P. so vedeli, da je njihov poziv neodkritosrčen, in bili so v naprej prepričani, da ga bo soc. konvencija soglasno odklonila. Ampak dosegli so nov "manever", češ, glejte, mi smo edini ki smo za "enotno fronto", edini ki hočemo ameriško delavsko stranko, edini ki se borimo za delavsko ljudstvo. To se ponavlja od meseca do meseca in od leta do leta skozi od 1919, ko se je za čiste pričel svet in vse kar je na njemu.

Reakcionarne zarote.

Ruski reakcionarci in monarhisti so nedavno zborovali v Parizu, kjer so se poskušali zediniti za program kdo naj bo njihov bodoči car in kdo naj vodi vojno, s katero bi strmoglavili sovjete in se vrnilo Rusijo njim. Do sporazuma ni prišlo, dasi so izdali precej bombastičnih o-klicov, s katerimi mislijo osvoboditi Rusijo "boljševiške tiranije". Nekoliko pozneje so se zbrali na tajnem sestanku v Monakovem reakcionarci iz Nemčije, ruski caristi, avstrijski in madžarski sanjači ki hočejo priklicati prošlost, in konferirali z zastopniki italijanskega fašizma o načrtih, ki naj bi dovedli do strmoglavljenja evropskih republik. Iz krogov tajne rumunske policije poročajo, da je odkrila večjo zaroto ponarejevalcev kot pa je bila Bethlenova-Hortyjeva-Windischgraetzova na Ogrskem. Vse te zarote se končajo s fiaskom, ker se reakcionarci ne morejo nikoli sporazumeti. Njihovi načrti se bodo izjalovili, in nemško-ruska pogodba bo prisilila tudi washingtonsko vlado priznati sovjetsko Rusijo vzlic spletkam angleške, francoske in italijanske diplomacije.

(Po "Milwaukee Leadru".)

Pol milijona dolarjev na dan.

Anglija bo plačevala skozi dve generaciji in dalj povprečno nad pol milijona dolarjev na dan v odplačevanje svojega dolga Ameriki, in to breme jo bo tiščalo ko že ne bo nikogar ki je vodil prošlo svetovno vojno. Ako bi tiste države, ki dolgujejo visoke svote Angliji, plačevale Angliji v enaki proporciji kakor slednja Zed. državam, bi to breme za Anglijo ne bilo tako občutno. Ali Anglija dobi sedaj od svojih dolžnic večinoma obljube. Še bolj kakor Anglija je zokopana v obveznosti Nemčija, ker je bila "premagana" in je njena naloga sedaj plačati vojno odškodnino. Francija je do vratu zagažena v dolgovih, enako Italija, Poljska in več ali manj vse druge dežele, tiste ki so bile v vojni in tiste ki niso bile. Vse povsod sami dolgovi, ki so med vojno zrasli v ogromne gore.

Kdo plačuje stroške vojne? Kdo se vojskuje, kadar je vojna? In kdo se pripravlja, kdo se vežba za prihodnjo vojno? Kdo plačuje dolgove, ki nastanejo vsled vojne?

Pravijo, da so izkušnje najboljše, ampak tudi najdražja šola. Izkušenj o pogubnosti vojne imajo ljudstva ogromno, a izgleda, da jih še ni in jih še dolgo ne bo — dovolj. Če bi jih bilo, bi se gotovo potrudila odpraviti vzroke, ki porajajo vojne in njene posledice.

Registracija inozemcev.

O propagandi in zakonih, ki so naperjeni proti tujerodcem nedržavljanom, in tudi proti naturaliziranim državljanom, smo že mnogo pisali. Sedaj je najbolj v ospreju zakonski načrt (predlog kongresnika Aswella), ki določa registracijo inozemcev. Argument pristašev registracije je, da so tujerodci takih registracij navajeni iz dežel v katerih so bili rojeni, in vsled tega nimajo vzroka, da bi se pritoževali.

Namen registracije je, poostriti policijsko kontrolo nad stanovniki te dežele. Če bo sprejet ta zakon, ne bo ostalo pri njemu, ampak sledili bodo drugi, strožji, ki bodo bolj in bolj zadel tudi državljane.

Če bo Aswellova predloga sprejeta, se bo moral vsak inozemec registrirati in plačati \$10 registracijske pristojbine in potem vsako leto \$5, kajti registrirati se bo moral vsako leto in ob vsaki selitvi. Registracijske karte bodo policiji in drugim oblastnim organom vsak čas na razpolago. Kadar se bo fizična zunanost inozemca spremenila, to je, če si bo pustil rasti brado ali brke, ali ako postane plešast, ali če se pohabi, bo moral to naznaniti pristojni oblasti, da mu "popravi" registracijsko karto.

Registracija inozemcev je torej policijska stvar, in če bo sprejeta, bo sprejeta samo s tega namena. Edini ki se v kongresu poleg Bergerja

resnično bore proti takim zakonom, so nekateri progresivci. Če pa bi bilo v zbornici toliko socialistov kolikor je progresivcev, bi tak zakon ne mogel biti sprejet. Sedaj bo sprejet vzlic protestom tujerodnega delavstva in mnogih liberalnih Amerikancev, in če ne bo sedaj, bo ob kaki drugi priliki, kajti policijska Amerika rabi tudi take postave. Ljudstvo ki je proti provokacijam kakor je Aswellova predloga, bi storilo pametnejše, če bi namesto protestiranja delalo v socialistični stranki in volilo socialiste za svoje zastopnike.

Ko bi bil vsaj vedel!

"New York Times" nabira prispevke za družino človeka, ki se je nedavno vrgel v reko in utonil. "Times" je poročala, da je tri mesece iskalo delo po prostranem mestu, a brez uspeha. V obupu si je končal življenje in zapustil ženo in tri otroke brez sredstev.

Ko bi bil dotičnik čital N. Y. Times, bi vedel, da imamo prosperiteto kakor še nikoli, in bil bi zadovoljen ter ne bi šel v vodo. Ampak mož tega ni vedel...

(Po "Milwaukee Leadru".)

Ali postaja ljudstvo revolucionarnejše?

W. Z. Foster, ki se je na ukaz kominterne podal Ruthenbergu in prevzel v W. P. podrejeno vlogo, se je pred kratkim vrnil iz Moskve in sedaj predava o revolucionarni psihologiji, ki preveva angleško in druga ljudstva. Foster se rad moti in moti se tudi v tem slučaju. Ljudstvo ni danes nič bolj revolucionarno kakor v prošlosti. Ako navidezno izgleda da je, je treba vedeti, da je od vsakega preobrata, od vsake revolucije v prošlosti ostalo nekaj, in tako je takozvana revolucionarna psihologija današnjega časa akumulacija revolucij prošlosti iz vseh časov. Borba angleškega delavstva ni šele od večeraj, ampak je stara. V prošlosti je bila taka kakršno je bilo delavstvo v prošlosti. Učilo se je, organiziralo se, borilo kakor je bilo v obstoječih razmerah mogoče, in doseglo mnoge uspehe ter — moč! To je zasluga socialistične vzgoje in socialističnega gibanja v Angliji. Foster, ki še vedno rad govori o revolucionarnem valu, bi lahko videl tudi reakcionarni val, kateri je nastal mnogo po zaslugi ljudi njegove sorte.

Samo zato ker se Foster z angleškimi socialisti ne strinja, jih napada in psuje z izdajalci, kar je pač lastnost "agitatorjev", ki imajo vedno na jeziku "enotno fronto" zato, da bi delavstvo ne videlo njihovega razdiralnega početja. Ampak vse do gotove meje. Tudi Fosterjem bo odzvonilo.

NAŠ POKRET IN NAŠI LJUDJE PRED LETI IN DANES.

Nekoliko zgodovine kluba št. 49 J. S. Z. v Collinwoodu.

J. F. DURN.

NAROČILI so mi: Napiši nekaj o klubu št. 49 JSZ. in o drugi naprednosti v našem delu Clevelanda. Dobro, pisal bi, če bi bilo starih zapiskov na razpolago, ali kaj se hoče! Organizacije nastajajo in izginjajo, uradniki se menjajo, arhivi so slabi, v teku let pa se v večina slučajih še tisto porazgubi. Moral se bom torej največ opirati na spomin.

Collinwood, kjer ima svoj delokrog klub št. 49, je bil dolgo mesto zase. L. 1913 se je združil s Clevelandom, katerega prebivalstvo se ceni po najnovejših podatkih na okrog milijon oseb. Cleveland je približno sto let star, toda pred sto leti ni bil mesto in še dolgo potem ne, kajti nagel razvitek Clevelanda v velempeto spada v poznejšo dobo. Dobra lega ob jezeru Erie je privabila industrijo, ki je dala Clevelandu pogoje za zdrav razvoj.

Slovenci so se pričeli naseljevati v Clevelandu pred okrog štiridesetimi leti. Centralizirali so se okrog St. Clair Ave., tam kjer je še danes njihovo središče. V Collinwoodu, ki je od sentclairske naselbine precej oddaljen, so se naši ljudje pričeli naseljevati kakih deset let pozneje, ali pred tridesetimi leti. Ker je bil samostojno mesto, je tudi slovenska naselbina polagoma dobila samostojen značaj, ki ga ima še danes. Ko so prišli prvi naseljenci, so bile tod okoli sama polja in pa nekaj malih tovarnen. Iz teh malih tovarnen so zrastle velike železniške in druge tovarne. Mnogo naših ljudi dela v tovarni za izdelovanje vozov pouličnih železnic, kjer so pričeli takorekoč delati tudi prvotni naši naseljenci, ko so poulične kare vlekli še konji. V železniških tovarnah so delavci, med njimi tudi naši rojaki, organizirani in pripadajo k A. F. of L.

Prva leta so tukajšnji Slovenci pripadali v društva na St. Clairju (v Clevelandu). Prvo društvo, ki so ga tukaj ustanovili, je bilo menda društvo Janeza Krstnika, ki so ga pridružili h KSKJ. Takrat pač še ni nihče mislil na "brezbožna" društva, Bog obvari! Da, tistikrat so bili "pravi časi", a danes, ko so ti brezbožneži — ampak kaj bi o tem!

Glavna shajališča tistih časov so bili saluni in "šapa" (tovarna). Osemurnika še niso poznali v tavnih, kajti delalo se je od 12 do 14 ur dnevno. Zgodaj zjutraj si šel na delo in se vrnil pozno zvečer, kdor pa je delal ponoči, je pričel delati ko je bil še dan in prišel domov ko je bil dan. Kaj naj bi človek počel drugega kakor da je šel nekoliko v salun in se razvedril? Za časopisje se niso brigali. Izhajalo je sicer že takrat več slovenskih listov, toda razširjeni niso bili kakor danes, ko vsakdo dobiva po več listov. V preteklosti je mnogokrat imel ves slovenski "boarding house" samo en list, ali pa niti enega ne.

List "G. S." je bil prvi ki je posvetil v klerikalno temo. Sodelovali so pri njemu socialisti in svobodomisleci.

Leta 1906 se je v Collinwoodu prvič ustanovil socialistični klub, ki je bil takrat samostojen. Na ustanov-

nem sestanku so bile štiri osebe ki so vsi postali člani. J. Kunčič starejši, tistikrat v najbolj cvetočih letih, je bil duša kluba. Prišel je iz Loraina in se takoj priprijel agitacije. Ali bilo je težko. Človeka nisi mogel dobiti za razgovor drugod kakor pri pijači, in če si ga za kakšno stvar pridobil, se je zgodilo to le pri "glažku". Mnogokrat so se pri čašah vršile tudi seje. O kulturnem življenju ni bilo sluha, ker je bila še vsepovsod sama tema.

Socialistični klub v tej naselbini je prvi pričel boj proti nazadnjaštvu in prvi, ki je z agitacijo posvetil v temo. Ko je naselbina postala večja in je ideja svobodne misli dobila več tal, je bilo ustanovljeno društvo "V Boj", št. 53 SNPJ. To je bilo pred dvajsetimi leti na Martinovo nedeljo, torej najbrž tudi pri pijači. Društvo "Mir", št. 142 SNPJ, je bilo ustanovljeno pozneje na južni strani naselbine. Ker je bila SNPJ na zdravi IDEJNI IN GOSPODARSKI podlagi, se je širila, in z njo sta rasla tudi tukajšnja njena društva. Društvo "Mir" je najmočnejše v tej naselbini in tretje po velikosti v SNPJ. Pripada tudi k "Izobraževalni akciji J. S. Z."

Ker je bil socialistični klub preveč obsovažen in bi pionirji ne mogli doseči uspehov v agitaciji samo pod okriljem svoje organizacije, so se lotili dela za napredek v društvih. Nič ne škodi če omenim, da ni bil socialistični agitator takrat niti po dnevu na ulicah varen pred fizičnimi napadi in izzivanji. Ljudje so bili nahujskani in v svoji skrajni nevednosti so smatrali socialiste kot nekaj kar je treba uničiti v boju za "vero" in za Boga.

Ko je hierarhija videla, da je v Collinwoodu polje ugodno za ustanovitev fare, je ustanovila kar dve. V Collinwoodu smo na vseh krajih tako napredni, da hočemo vsako stvar dvojno. Tako je bilo tudi s faro; mesto ene so pobožni rojaki ustanovili dve, prostora pa je bilo za eno. V medsebojnem boju je po teoriji Darwinizma slabejša pričela hirati, druga pa je pobrala njene ostanke. Nekega jutra župnika ni bilo več — vzela ga je noč in z njim je šlo še nekaj materialnih stvari. Vsled takega slovesa je vse takratno navdušenje za faro cerkev na severni strani naselbine poleglo, tisti cerkveni odbor pa je ves pristopil v socialistični klub. To ni šala! Do spoznanja ga je pripravilo dejstvo konkuriranja med duhovniki in pa nenaznanjen in nepričakovan župnikov sloves. Člani odbora so v klubu postali dobri sodrugi in vneti delavci za socializem. S tem je postal klub močna postojanka in marljivo oral ledino, katere je bilo na vseh krajih veliko. Napredni listi kot "Proletarec", "G. S." in "Glasilo SNPJ." so se po zaslugi klubove agitacije pričeli lepo širiti, in pozneje ko se je "Glasilo SNPJ." spremenilo v dnevnik "Prosveta", je postala ta najbolj razširjen slovenski list v tej naselbini.

Na dramatičnem polju je svoječasno delovalo društvo "Vrh Planin", ki je prenehalo, dramatike pa se je oprijel socialistični klub, ki je takrat imel poleg dramskega tudi godbeni odsek in svojo čitalnico. Klub JSZ. je bil takorekoč središče in shajališče vsega naprednega elementa v Collinwoodu.

Med vojno je nastopila druga doba. Klub je ohranil aktivnost do prvomajske manifestacije v Clevelandu

l. 1919 in do Palmerjeve gonje istega leta, potem pa ga je doletela katastrofa. Prej tako močan, je bil v nekaj tednih takorekoč uničen. Skozi leta tako vplivna organizacija, z bogatimi izkušnjami za seboj, je mahoma postala ničeva, sektaška, izolirana. Kar niso uničili Palmerjevi agentje, so razrušili radikalci, kateri so se pričeli takrat pojavljati kot gobe po dežju. Malokoga izmed njih smo poznali poprej — drugi so bili novi, ki so prišli "odrešiti" proletarijat. Mnogi so jim naselili in poslušali njihove grožnje ter obljube. Ves ta radikalizem pa je bil delo reakcije, in služil je samo nji. Močna socialistična stranka v Clevelandu je bila uničena in danes se jo gradi znova, toda s kakšnimi težavami! Nekdanji radikalci, ki so jo reakciji pomagali razbiti, so se porazgubili in njihovega radikalizma ne najdete več tudi z najjačjo svetilko.

Iz ostankov kluba št. 49 so ustanovili po omenjeni socialistični manifestaciji, katero so razbili policaji in patriotični fanatiki, ravno tako hujskani kakor fanatiki na tej strani, komunistični klub, kateri je bil potem pridružen današnji Workers' Party. Isti ljudje, ki so uničili socialistični klub, so uničili tudi svojo "revolucionarno" postojanko. Njegov poglavar je zatajil svoje prepričanje kadar je bilo treba odločno nastopiti tam kjer bi moral, oziroma kjer je bilo treba. Potem je nastal med njimi boj in v njemu je njihov klub izginil. Preje še se je v znamenju navdušenja nekaj tukajšnjih družin odločilo na pot v Rusijo. Odšli so tja s svojimi prihranki, nazaj pa so prišli razočarani, oškodovani za zdravje in brez sredstev. Tudi to je bila mesijatova zasluga, ki se je pojavil med nami. Kje je danes tisti "mesija"? Ali se zaveda svoje krivde? Izgubil se je, boji se nazaj.

Vsled tistih bojev je še danes opazati sledove medsebojnega sovraštva, ki je postalo osebne značaja. Skušnja z "radikalizmom" je bila za našo naselbino draga tako zelo, da jo še sedaj plačuje.

Socialistični klub št. 49 je po tistemu polomu od časa do časa po prizadevanju par sodrugov poskušal funkcionirati, toda naletel je povsod na antipatije in brezbržnost in ni imel dovolj pristašev ki bi hoteli sodelovati. Ali brez soc. kluba taka naselbina ni mogla biti; dne 7. novembra 1924 je bil klub št. 49 reorganiziran in od tedaj je zopet aktiven ter sodeluje kakor nekdanj v vseh akcijah katere služijo napredku.

Slovenska Delavska Zadruga Zveza, katera je bila ustanovljena v Collinwoodu l. 1913, ima sedaj štiri trgovine, eno izmed teh v Lorainu. Več o SDZZ. v Collinwoodu lahko čitate v letošnji prvomajski številki "Proletarca".

Collinwood ima dve korporaciji za Dom. En Slovenski dom stoji že peto leto, drugi pa, kot vsa znamenja kažejo, bo zgrajen v tem letu; slednji je inkorporiran pod imenom "Slovenski delavski dom". Naši sodrugi so v korporaciji tega delavskega doma aktivni od početka. Stal bo okrog 85 do \$90,000, predno bo dograjen. Korporacija bazira na demokratičnih načelih in v nji vlada zadrugi duh.

Zveza kulturnih društev je ustanova, katere smoter ni le izobraževalno delo, ampak pomagati, da se ideja Slov. delavskega doma čimprej uresniči. Tvori jo zastopniki trinajstih društev, katera so v akciji za slov. delavski dom. Kulturna zveza je razdeljena na odseke. Njen dramski odsek deluje pod imenom "Anton Verovšek"; "Zveza naprednih žena" je tudi odsek ZKD. S časoma namerava organizirati še druge odseke.

V Collinwoodu je okrog petindvajset slovenskih društev: tri pripadajo k SNPJ., štiri k clevelandski SDZ., eno k SSPZ., ena so samostojna, ostala pa pripadajo katoliškim organizacijam.

Najbolj razširjena lista v Collinwoodu sta "Prosve-ta" in "Enakopravnost", oba dnevnika. Slednji izhaja v Clevelandu. Tudi "Proletarec" se je pričel širiti zadnje čase. "Delav. Slovenija" prihaja sem le še za vzorec. Brezplačno so se jo naveličali pošiljati, naročnikov in pristašev pa nima več.

Če se bi s tem opisom spustil v podrobnosti, bi moral napolniti več številok "Proletarca", to pa mi ne bi bilo dopuščeno, tudi ako bi se hotel lotiti dela. Udoboljil sem želji, in če stvar ki jo čitate komu ne bo po godu, ne bo za sedaj nobene pomoči, v drugič pa se lahko poveri nalogo komu drugemu.

H koncu še to. Zastava kluba št. 49 je bila pogazena dne 1. maja 1919 ob priliki manifestacije delavstva na clevelandskem Public Square, kot omenjam prej. Klub je potem trpel pod udarci Palmerjevih in Burnsovih agentov; članstvo so begali "ekstremisti", in v tej krizi je nekdanj močna socialistična postojanka v Collinwoodu izginila. Njeni ostanki so zašli v tabor "ekstremizma" in se navduševali za nagel preobrat. Ampak preobrata brez revolucije v glavi ni in ga ne bo. To pokazujejo skušnje tudi tistim, ki so trdili, da se "vse" doseže le s puško.

Klub št. 49, stokrat in stokrat pokopan, je zopet tu. Kje so tisti, ki so ga pokopavali? In če bo v naselbini med zavednim delavstvom volja za kooperacijo, za združeno socialistično delo, bo rasel v članstvu in v aktivnostih. Od nas vseh je odvisno, da se to uresniči. Šli bomo naprej, ako bomo na podlagi dobljenih skušenj delali razumno in solidarno.

VII. konvencija A. C. W. of A.

Dne 10. maja je pričela zborovati v Montrealu, Kanada, sedma konvencija Amalgamated Clothing Workers of America. Navzočih je okrog 300 delegatov. A. C. W. je poleg International Ladies' Garment Workers Union največja organizacija ameriškega delavstva oblačilne industrije, in ena onih redkih unij, ki je od začetka prežeta s socialističnim duhom. Poslednja leta je imela precej težko s takozvanim levim krilom, ki so ga organizirali v nji komunisti pod vodstvom Fosterja, a na sedanji konvenciji v Montrealu je "levo krilo" razdiračev zelo slabo zastopano, ker je v A. C. W. doigralo svojo vlogo. Več sreče ima v I. L. G. W. U., toda ne po svoji zaslugi, ampak po zaslugi ljudi, ki so bili utaborjeni na vodstvu unije.

Izmed večjih ameriških unij je A. C. W. of A. edina, ki prireja prvega maja svoje prvomajske manifestacije. Njene prvomajske slavnosti v Chicagu se je letos udeležilo pet tisoč članov. — A. C. W. je imela svoje prvomajske manifestacije in priredbe tudi v New Yorku, Cincinnatiju, Bostonu, Rochesterju, Clevelandu, Milwaukeeju itd.

"BEG IZ TEME" je najnovejša knjiga v slovenski literaturi. Obsega nad 300 strani; v nji so zastopani najboljši ruski pisatelji, ki so kazali ljudstvom pot iz teme. Izšla je v založbi "Proletarca". Cena \$1.75 za vezano v platno, \$1.25 za mehko vezbo.

Prva konvencija Hrvatske Bratske Zajednice.

Prošlo jesen so se po dolgem trudu, intrigah in agitaciji za združenje, faktično združile v eno podporno organizacijo Narodna Hrvatska Zajednica (s sedežem v Pittsburghu, Pa.), Hrvatska Zajednica od Illinois (s sedežem v Chicagu) in Društvo Sveti Josip (s sedežem v Kansas City, Kans.)

Združevalno delo hrvatskih podpornih organizacij je naletelo na enake ovire in še na večje intrige kakor med slovenskimi. Ko je bilo združenje dejstvo in odobreno po zavarovalninskih komisarijih prizadetih držav, so se sešli glavni odbori vseh združenih organizacij, da izvolijo skupen glavni odbor in dajo združeni organizaciji novo ime, katero je bilo določeno že v združevalni pogodbi. Na sejah združenih odborov ni bilo dosti združevalnega in bratskega duha, pač pa toliko več tekme za — kontrolo. Vsa prejšnja imena so odpadla, združena organizacija pa se imenuje Hrvatska bratska zajednica, katera šteje sedaj nad petdeset tisoč članov in okrog 25.000 v mladinskem oddelku.

Vsa hrvatska ameriška javnost je poslednje mesece interesirana samo v konvencijo združene organizacije, katera se je pričela dne 3. maja v Slov. narodnem domu v Clevelandu. Pozabili so za to dobo celo na "prilike" v starem kraju, na Radića in Pašića in stvorjali bloke, razdajali pamflete, sklicevali sestanke in shode ter sprejemali in pošiljali proteste, kamor že bilo.

Na konvenciji, kakor v hrvatski ameriški javnosti sploh, obstoje danes tri izrazite struje. Najjačja je narodnjaška, ki prisega na čisto hrvatstvo, je samo narodna in proti vsaki politiki, ako ni njena. Sestoji iz narodnih trgovcev, bivših zotijancev in "pravih" Hrvatov, kakršni se danes zbirajo okrog "Hrvatskega Lista" v New Yorku. "Hrvatski Glasnik" je istotako organ "narodnega bloka", in njegov urednik Lupis je znana oseba v hrvatski javnosti, nima pa vodilnega vpliva.

Prosvetaška struja sestoji iz bivših socialistov, kateri so postali zaeno s svojim voditeljem T. Cvetkovom l. 1919 komunisti in potem čez nekaj let prenehali biti komunisti. Ustanovili so Jugoslavenski Prosvetni Savez, katerega glasilo je "Novi Svijet" in urednik "Novoga Svijeta" Theodor Cvetkov. Med "prosvetaše" prištevajo tudi Tomo Besenića, predsednika bivše HNZ, in začasnega predsednika HBZ. Med vodilnimi prosvetaši so poleg Cvetkova Geo. Kutuzović, Milan Kirin, Ursić, Preveden itd. Na konvenciji v Clevelandu imajo okrog petdeset do šestdeset pristašev in so mišljenikov.

"Napredni radnički blok" v Hrvatski Bratski Zajednici je komunistični blok, v katerem pa je zelo malo komunistov. Pred konvencijo je bil reklamni vodja tega bloka Niko Gršković, bivši propagandist jugoslovanske monarhije, bivši duhovnik in več drugih takih "bivši". Sedaj urejuje dnevnik "Svijet, ki je naravno prijazen "Naprednom Radničkom Bloku". Idejni voditelji radničkega bloka so Radnikovci pod vodstvom Zinića. Ves Radnikov štab je na konvenciji, kjer obdržuje sestanke med odmori in po sejah. Shodi se redno vrše, in kakor v Waukeganu za časa konvencije SNPJ., imajo tudi v Clevelandu zborovalne prostore, ktere so najeli v okolišu St. Clairja, kjer je dvorano sedaj skoro nemogoče dobiti. "Narodni blok" je na dvorano za svoja zborovanja pred konvencijo premalo

misllil, in tako sta ga ostala dva bloka prehitela ter najela kar je kje v bližini Slov. nar. doma podobnega dvoranam. Sada šta?

V nedeljo 2. maja pozno popoldne, dan pred pričetkom konvencije, so clevelandska društva HBZ, pod vodstvom "prosvetnega" odbora priredila delegatom banket v spodnjih prostorih Slov. nar. doma. Kakor v Waukeganu na banketu SNPJ., so tudi na tem banketu govorili politični uradniki, katerih je bilo precej navzočih. Tudi trije zastopniki slovenske kolonije so govorili, a hrvatskim listom se njihovih imen ni zdelo vredno omeniti. Tudi prav. Napetost med bloki in nestrpno pričakovanje nečesa, ki vlada med delegati, se je jasno opazilo že na banketu. Malo kdo je bil zaverovan v govorance banketnikov, najmanj pa poveljniki blokov.

Odbor ki je vodil banket, je ignoriral T. Besenića, predsednika HBZ., prosvetaše in poveljnika naprednog radničkega bloka. Govorili so večinoma "narodni ljudi". Banket je bil zanimiv v tem da je pokazal, kdo bo dominiral prve dneve na konvenciji. "Radnička delegacija" je poskusila na banketu priti do veljave i spregovoriti par riječi, a "narodni ljudi" ji niso dovolili. Ko je bilo pojedine in glavnih ceremonij konec, je odšla v svoje zborovalne prostore, kjer so se vrstili govor za govorom, navodila in navduševanja. Po razpustu večjega sestanka se je zbral skupaj generalni štab naprednog radničkega bloka, ki je zboroval pozno v noč. "Narodni blok" je istotako pridno konferiral, i prosvetaši so študirali kamo i kuda, ostala delegacija pa je pohajkovala po St. Clairju, ogledovala dekleta in se pomenkovala, ako zna v Clevelandu res vsakdo i kranjsko govoriti (Ličani ali kdo že, pravijo, divaniti.)

Dne 3. maja. — Velika dvorana Slovenskega narodnega doma se polagoma napolnjuje z delegati. Med njimi se meša vse polno članov HBZ, iz Clevelanda in tudi od drugod. Govore, pozdravljajo se, rokovanja ni ne konca ne kraja. "Vodilni" delegatje, in vsi tisti ki mislijo da bodo napravili s svojimi govori velikanski vtis, hodijo naglo in pokonci, kakor bi ves čas nekoga iskali. Vsi taki imajo sveženj papirjev in iz vseh žepov gledajo cirkularji, letaki in listi. Svinčnikov in takega orodja ne manjka. "Evo, tamo je Gršković." In delegata ga pazno ogledujeta. "Vidiš onoga tamo?" "Oni visoki, suhi?" "Da!" "A šta!" "To je Zinić." "Gledi, Lupis!" In tako dalje.

Konvencija je otvorena. Ni zastave, ne hrvatske, ne ameriške, ne rdeče. Besenić jo otvarja. Običajni otvoritveni govor in običajni upi ter apeli. Delegatje ga monotono poslušajo, a mislijo na borbo. Toliko je spornih zadev, in potem, kdo bo bodoči odbor! Predsednik je završil svoj govor.

Imenoval je poverilni odbor. Odbor pobere pooblastila, odide, in potem se rešujejo formalnosti. Na konvenciji je več desetih spornih delegatov. Med njimi so pristaši vseh treh blokov. Pravzaprav prosvetaši niso blok, ampak samo prosvetaši. Nekateri delegatje pravijo, da so na konvenciji samo kot člani Zajednice, ne pa kot člani kakšnega bloka.

Bitka o spornih delegatih je konačna! Vsi so se odahnili, poraženi in neporaženi bloki. Skoro vsi sporni "narodni" delegati so bili priznani. Po treh dneh bojev, izpraševanj in argumentiranja je konvencija pričela misliti na konstituiranje. Pojavile so se (Nadaljevanje na 14. strani.)

Pittsburška konvencija socialistične stranke.

CHAS. POGORELEC.

"Socialistične konvencije se razlikujejo od konvencij drugih strank," je dejal Morris Hillquit v otvoritvenem govoru konvencije socialistične stranke dne 1. maja v Pittsburghu. "Če bi imeli sedaj svoje konvencije republikanska in demokratska stranka, ne bi imeli česa početi. Socialistična konvencija je konvencija dela, razprav, študij in zopet študij ter sklepov za bodoče delo. Socialistična stranka je izmed vseh ameriških strank edina, ki ima konstruktiven program, in edina, ki se racionalno bori za socializem. Konvencija socialistične stranke predstavlja del mednarodnega delavskega gibanja, katero postaja večja in večja sila. Mislite si stranke posedujočega sloja, ki bi obdržavale kongrese kakršni so mednarodni kongresi socialističnih strank. Nemogoče! Posedujoči sloj ima skupen interes samo v nastopanju proti neposedujočim, ni pa enoten. V borbi proti ljudskim interesom se poslužuje svojih vlad, svoje diplomacije, armad itd., toda ne solidarnosti, katere v našem pomenu besede nima. Ne bilo bi mu mogoče zborovati kot zboruje kongres socialistične delavske internacionale.

Hillquit se je dotaknil med drugim tudi zgodovine naše stranke. Poudarjal je, da je šla skozi mnoge krize, katere je prestala in sme z vso smelostjo gledati v bodočnost.

Prvi je pozdravil konvencijo v imenu pittsburške organizacije s. John W. Slayton, socialistični kandidat za governorja Pennsylvanije. Za njim je govoril, kot omenjeno, Morris Hillquit.

Izmed važnejših sklepov in razprav na konvenciji, katera je trajala tri dni, navajam:

1.) Izrazila je svojo solidarnost z angleškim delavstvom v sedanji stavki in mu obljubila vso mogočo pomoč.

2.) Obsodila je imperialistično politiko zapadnoevropskih velesil in Združenih držav na Kitajskem. Kitajskemu ljudstvu, ki se bori zoper militarizem in imperializem, je poslala svoje pozdrave. Protestirala je proti vporabljanju ameriških vojnih ladij v imperialističnih spletkah na Kitajskem, s katerimi se prizadevajo potlačiti Kitajce, ki se bore za osvoboditev izpod krvniškega sistema, kateri danes vlada v njihovi deželi.

3.) Odobrila je stališče mehiške vlade in predsednika Callesa v prizadevanju osvoboditi Mehiko vplivov ameriškega imperializma in vrniti zemljo in naravne zaklade mehiškemu ljudstvu.

4.) Socialistična stranka potom svoje pittsburške konvencije ponovno naglašala, da je za takojšnje priznanje sovjetske Rusije od strani ameriške vlade. V interesu obeh dežel in svetovnega miru je, da zavladajo med njima normalni trgovski in diplomatični odnosi.

5.) Izrekla je svojo solidarnost z zamorskim delavstvom, katero se bori proti diskriminaciji. Pozdravlja Bratovščino porterjev v Pullmanovih vozovih (spalni vozovi na železnicah), kateri so se v preteklem letu organizirali, in ji čestita na dosedanjih uspehih.

6.) Poziv Worker's (Communist) Party za "enotne fronto" pri jesenskih kongresnih volitvah je kon-

vencija soglasno zavrgla, ker se je zavedala, da poziv ni odkritosrčen, in ker se socialisti ne morejo družiti z W. P. toliko časa, dokler bo slednja ostala pri takih napadanja, razdiranja in blatenja. W. P. je totalno diskreditirana pri ameriškem delavstvu, izgubila je zaslobo pri tisočih svojih prejšnjih pristašev, in če bi se soc. stranka z njo družila, bi si škodovala. Socialistična stranka bo posegla v boj samostojno, pripravljena pa je sodelovati z vsemi, ki priznavajo njena načela in razredni boj ter imajo za svoj cilj socialistično ekonomsko uredbo.

7.) Znižala je prispevke federacijam, tako da jim bo ostalo več gmotnih sredstev za propagando med svojim delavstvom kakor dosedaj.

8.) Sprejela je resolucijo, s katero nalaga vsem organizacijam socialistične stranke več delati med mladino ter reorganizirati postojanke Socialistične mladinske lige (Y. P. S. L.) povsod kjer jih še ni.

9.) Eksekutivi in tajništvo je dala nalogo sistematizirati agitacijo za širjenje strankinega časopisa, izdajati ilustrirane brošure, in na priporočilo sodr. J. Oneala bo stranka, posvetila v bodoče več pažnje zgodovini delavskega gibanja v tej deželi, zato da bo z njo seznanila ameriško delavsko ljudstvo, katero je o zgodovini ameriških delavskih bojev v preteklosti zelo malo, oziroma skoro nič poučeno.

10.) Glede predloga, ki je določal, da naj soc. stranka ustanovi svojo radio postajo, je konvencija izvolila poseben odbor, ki ima pronajti, v koliko je stvar izvedljiva in o rezultatu poročati bodoči konvenciji.

11.) Konvencija je sprejela tudi resolucijo, nanašajočo se na vprašanje prohibicije. Umevno je, da soc. stranka ni nikdar in ne bo odobrvala pijačevanja in pomagala trgovcem s pijačami do bogastev, istotako pa je umevno, da ni za prohibicijo, kakršna je, katere služi sedaj samo graftu in kapitalističnim strankam za zavarjanje mase. Stališče soc. stranke, kot ga ji določa sprejeta resolucija je, da naj se zakon prohibicije modifizira v toliko, da bodo dovoljena lahka vina in piva, izdelovanje in distribucijo pa naj sprejme država pod svoje področje.

12.) Sestavo platforme za jesenske kongresne volitve je konvencija poverila eksekutivi.

13.) Odobrila je načrt, po katerem se naj socialistična stranka razširi na ta način, da bi se ji lahko pridružile unije, kooperative, organizacije naprednih farmerjev, podporna društva, jednote, itd., v celoti.

14.) Sodrug King iz Californije je že pred konvencijo propagiral načrt, potom katerega bi bile socialistične postojanke, katere so direktno pridružene stranki, ne samo politične in prosvetne, ampak tudi podporne organizacije. Konvencija je izvolila odbor petih članov, ki bo načrt proučeval ter o najdbah poročal bodoči konvenciji.

15.) Zaključila je stopiti v tesnejše stike z angleško Independent Labor Party, katere naj bi pošiljala v to deželo govornike, ki bi ameriškem delavstvu predavali o razvoju socialističnega gibanja v Angliji.

16.) Resolucija, s katero bi se soc. stranka v načelu izrekla za ligo narodov, je bila odklonjena. Debate o nji so bile burne. Zagovarjal jo je Morris Hillquit in ostali delegatje iz vzhoda, boj proti nji pa je vodil kongresnik Berger in večina delegatov iz zapadnih in srednjepozadnih držav. Sprejet je bil predlog, da pride zadeva na dnevni red bodoče konvencije. V debati o tej resoluciji se je videlo, da je mnogo ameriških socia-

listov zelo slabo poučenih o mednarodnih problemih in da so v tem oziru precej pod vplivom Hearstovega časopisja in takozvanih progresivcev, ki na svoj način vodijo borbo proti pristopu te dežele v ligo. Hillquit ni zagovarjal lige narodov kakršna je, poudarjal pa je, da so za Ligo narodov vse socialistične stranke, ne za tako kakršna je, ampak za ligo narodov v pravem pomenu besede. Taka liga pa ne pride na mah. Negirati nekaj, kar je, je slaba taktika. Nasprotovati načelno kakšni stvari samo zato ker momentano ni taka, kakršno mi hočemo, škoduje pokretu, ako ne danes, pa čez leta. Hillquit, ki je mednarodni tajnik ameriške soc. stranke in eden njenih najboljših poznavalcev svetovnega položaja ter odnošajev med deželami, ni mogel prepričati večine delegacije, da je za stranko potrebno imeti definitivno stališče, katero bi bilo v soglasju s stališčem evropskih in drugih socialističnih strank. Konvencija se ni izrekla za, niti proti Hillquitovi resoluciji, pač pa je odločitev prepustila bodoči konvenciji.

Konvencije so se udeležili delegatje iz osemnajstih držav, štiri narodnostne federacije, med njimi J. S. Z., strankina eksekutiva, ter urednik in upravnik strankinega centralnega glasila "American Appeal". J. S. Z. je zastopal njen tajnik Chas. Pogorelec. Sobotni seji je predsedoval Julius Gerber iz New Yorka. Debs se konvencije ni udeležil radi slabega zdravja in smrti v družini. Brzjavil ji je, da ji pošilja svoje pozdrave, in apeliral na delegate, naj delajo složno, z vidika, da zgrade veliko, mogočno socialistično gibanje, ki bo sposobno za efektivno borbo proti kapitalizmu. Obljubil je stranki svojo neomajano lojalnost in vse svoje sile kakor doslej tako v bodoče.

Začasni tajnik Geo. Kirkpatrick je poročal, da je situacija v stranki razveseljiva, kajti zanimanja zanj že dolgo ni bilo toliko kakor sedaj. Mnogi nekdanji člani se oglašajo z željo, da se jim bi pomagalo organizirati kraje, v katerih živijo, za našo stranko. Mnogo je k temu prerojenju pomagal "American Appeal", katerega je pričela soc. stranka izdajati januarja to leto. Zelo obširno poročilo je podal tudi urednik Appeala M. E. King.

Shod dne 1. maja, ki ga je sklicala pittsburška organizacija soc. stranke, je bil impozanten. Gledališče, v katerem se je vršilo, je bilo napolnjeno do zadnjega sedeža. Govorniki so bili: James Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije, J. W. Slayton, Marc Slonin (v ruskem jeziku), Wm. Hepry iz Indiane, kongresnik V. L. Berger iz Wisconsin in Chas. Pogorelec iz Chicaga. Kolekta na shodu je znašala \$400, in zvečer na banketu \$2,100. Pennsylvanska Konferenčna organizacija J. S. Z. je prispevala na banketu \$100.

V istem poslopu kot konvencija soc. stranke se je vršilo v nedeljo 2. maja zborovanje Konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z., katerega se je udeležilo štirideset zastopnikov. Zborovalce je med drugimi nagovoril tudi V. L. Berger.

V novo eksekutivo socialistične stranke so izvoljeni: Morris Hillquit iz New Yorka, V. L. Berger, Milwaukee, Wis., Joseph Sharts, Dayton, O., Wm. J. Van Essen, Pittsburgh, Pa., Emma Henry, Indianapolis, Ind., James Oneal, New York, in Wm. R. Snow, Chicago. Za strankinega mednarodnega tajnika je bil ponovno izvoljen Morris Hillquit.

Dne 4. maja je imela nova eksekutiva svojo prvo sejo. Za tajnika stranke je izvolila Wm. Henryja iz

Indiane. Dosedanji začasni tajnik Geo. Kirkpatrick ni hotel prevzeti še v nadalje te službe.

Ker je Wm. Henry izvoljen za tajnika, je njegova soproga resignirala iz eksekutive in na njeno mesto pride James D. Graham iz Montane.

Strankine aktivnosti v tem letu se bodo koncentrirale na pojačanje organizacij v posameznih državah, na pridobivanje simpatij med članstvom unij in farmarji, in na širjenje socialistične literature. Kjerkoli mogoče, bo posegla z vso silo v volilne borbe, povsod s svojimi kandidati.

Bodoči kongres socialistične delavske internacionale bo v Londonu.

Eksekutiva socialistične delavske internacionale, ki ima sedaj svoj glavni stan v Curihi, je na seji dne 11. aprila zaključila, da se bo prihodnji kongres te največje delavske internacionale vršil 1. 1927 v Londonu. Ta sklep je bil narejen na podlagi povabila angleške delavske stranke, ki je izrekla željo, da naj bo bodoči kongres v Londonu.

SOCIALISTIČNA ETIKA IN MORALA.

Kaj je morala? Kdo jo tolmači? Čemu? Kaj je etika? Kdo je ustvaril razne nazore o morali? Zakaj je na svetui toliko moralne hinavščine in tako malo moralne poštenosti?

"Socialna etika in morala" je predmet, o katerem bo v petek dne 28. maja po seji kluba št. 1 predaval s. Ivan Molek v dvorani SNPJ., 2657 S. Lawndale Ave. Ne zamudite te prilike.

Prihodnji ali VI. redni zbor J. S. Z. bo v Chicagu.

Kakor je razvidno iz rezultata glasovanja o sedežu bodočega zbora J. S. Z., ki je priobčen na drugem mestu, se je članstvo izreklo za Chicago z—enim glasom večine. Za Chicago je bilo oddanih 213, za Cleveland 212 in za Detroit 124 glasov. Glasovanja se je udeležilo 549 članov ali 55% članstva. Glasovalo je 40 klubov, od 15 klubov pa tajništvo ni dobilo poročila.

VI. redni zbor J. S. Z. bo torej v Chicagu dne 3., 4. in 5. julija v dvorani SNPJ., katero smo takoj po šestetju glasov vzeli v najem za omenjene dneve.

Vsak klub JSZ. naj skrbi, da bo zastopan na tem zboru s svojim delegatom. Prijavite jih takoj ko bodo izvoljeni. Vožnje stroške plača JSZ. Dnevnice so stvar delegatov in klubov. Do delegatov so upravičena tudi društva Izobraževalne akcije JSZ., kateri imajo na zboru posvetovalen glas, v točki Izobraževalne akcije pa imajo pravico staviti tudi predloge in glasovati. Vožnje stroške in dnevnice jim plačajo društva.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KLUB ŠT. 1 BO IMEL NA PRIHODNJI SEJI NAD STO ČLANOV IN ČLANIC.

CHICAGO, ILL. — Na prošli seji kluba št. 1, ki se je vršila 23. aprila, so se sodrugi in sodruginje zavzele do prihodnje seje pridobiti toliko novih članov in članic, da bo vseh skupaj nad sto, in odločeni so potem to število ne samo držati ampak ga večati. Kot smo doznali od nekaterih članov in članic, je agitacija za povečanje klubovega članstva v polnem teku. Prihodnja seja dne 28. maja bo pokazala rezultat te agitacije.

Vsakdo, ki ima priložnost, naj se potruži dobiti do 28. maja vsaj enega novega člana ali članico. Povabite vse na sejo na omenjeni dan, kajti nihče ne more biti sprejet v klub, ako ni navzoč na seji. Pristopnina v naš klub je samo 25c. Članarina je 50c mesečno. Dualni članni plačajo 55c mesečno. Kdo so dualni člani? Sodrugi, katerega soproga je članica kluba, plačuje 5c več kot bi če bi bil samo on član. Do dualnih znamk so upravičeni samo tisti člani, katerih žene ne delajo za plačo. Če pa so vposljene v industrialnih obratih ali pisarnah, morajo plačati članarino kakor vsakdo drugi. Mnogo sodrugov še nima svojih žen v socialistični organizaciji. Predlagajte jih, da postanejo članice.

Sempatam v gotovih čikaških "krožkih" se čuje, kakšno mnenje imajo nasprotniki kluba št. 1 o našem članstvu. Dogodilo se je, da je neka zelo "važna" oseba imenovala članstvo našega kluba z besedami, ki se v časopisnem tisku ne rabijo in ki sploh niso dostojne. Ravno tako psovanje pa dokazuje, da je klub št. 1 na pravem mestu in da je strah vsem tistim ki imajo sebične namene, pa jih ne morejo izvajati, ker je naša organizacija na straži.

Kdor hoče spadati v socialistično organizacijo, se mora zavedati, da se pridruži stranki kateri je poštenje svetost, kateri so ideali res ideali in v kateri požrtvovalnost ni fraza ampak dejstvo. Kdor se ne zaveda te resnice, ne more biti socialist, tudi če poskuša biti član socialistične organizacije.

Klub št. 1 je organizacija dela. Klub št. 1 je aktiven na prosvetnem in propagandističnem polju, in na obeh je izvršil že veliko dela. Ker ni še kandidat za "penzijo", bo delal naprej, in zato rabi več in več članov. Sodrugi in sodruginje, pridite vsi na prihodnjo sejo, in skrbite, da se bo število naših članov pomnožilo z novimi kandidati. Po izčrpanem dnevnem redu bo predavanje, na katerega so vabljeni tudi nečlani kluba. Vršilo se bo v petek dne 28. maja. — P. O.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zapisnik ohijske konference JSZ. bo priobčen v prihodnji številki. Nam je žal, a preje ni bilo mogoče. Dopsi in drugi prispevki bodo priobčeni, nujne stvari takoj, ostale kadar in v kolikor bo dovoljeval prostor.

"Ameriški Slovenci" je knjiga, ki jo dobite tudi pri "Proletarcu". Naročite jo. Stane \$5.

ZOPET SEM SE ZAMERIL!

PUEBLO, COLO. — S svojim dopisom v prvomajski številki. Proletarca se nisem nikomur prikupil, pač pa sem se, kot sem izvedel od strani, mnogim zopet zametil. Ampak jaz nisem nič hudega mislil, pač pa sem pisal kot se mi je zdelo resnično, pravično in prav.

Ako bi hotel iskati "zamere", bi objavljal mnenja naših neprijateljev, citiral bi njihove opazke, grožnje, predbacivanja itd., in tedaj bi pokazal, da se nisem motil ko sem pisal omenjeni dopis.

Ko to pišem, še vedno nimamo drugega kakor cerkev in šolo ter društva vseh vrst, in temu v celoti pravimo napredek. Ker med seboj ne soglašamo, pravimo eni, "mi smo napredni", drugi pa, "ne, mi smo, vi pa ste bedaki." Torej če to besedo zapišem, je to raditega ker sem se je navadil od drugih.

Pohvaliti moram našega župnika, ki "veliko stori za svojo faro". Matija plehar pravi da bi bil lahko še več storil, ampak jaz za mojo osebo sem zadovoljen, kajti storil je veliko preveč proti — napredku.

Za Velikonoč je izdal letak, kateremu je dal naslov "Pogovor s farani". V njemu je tudi tole napisal in na svitlo dal:

"... Rečemo lahko, da je prihodnost naše fare sijajna, druge so-rojake vabimo v to svetlo vrsto, ne, da bi postali bolj siromašni, marveč, da bi postali bolj srečni, bolj premožni. Bogu darujemo, Njemu posojujemo, ne ker je On potreben, ampak ker smo mi Njegovim služabniki potrebni ..."

Bravo, Rev. Zupan! Rad te imam, ker si odkrit in jasno poveš, da si Ti potreben pomoči, ne pa On ki je "nad teboj".

To ni edina "novica" o napredku tukajšnje naselbine. Znano vam je najbrž, da je priredil frančiškanski "Amerikanski Slovenec" celega vraga, oziroma "ogromno" agitacijo. Vsa agitacija pa je bila čisto navadna jaga za naročniki. Ob priliki vam povem kako gre ta reč iz frančiškanskega "hedkvodra" v Chicagu, kajti imel sem priliko čitati nekaj zaupnih pisem in zvedel nekaj informacij.

V Pueblu imamo ljudi, ki so se zelo zanimali za kontest "Am. Slovenca", kar je na vsak način dokaz da nismo bedaki, ampak pristni naprednjaki. V "Am. Slovencu" z dne 18. aprila je bila priobčena pesmica (sv. Krištof, na pomoč!) v kateri se hvali naprednost puebske naselbine v kampanji za razširjenje frančiškanskega "naprednega" lista. Puebska himna, kot jo je priobčil v počast Pueblu Am. Slovenec, je takale (preje mi dovolite, da dvakrat ustrelim z možnarjem — torej — bum! bum!):

"Živio! — Mi smo pa iz Pueble — iz Pueble — ki znamo v kampanjah vihtet svitle sable — sable, pa če treba tud' s kanoni pokamo! — Bum — bum — bum! Ustrelili smo! — V Čikago poslali bombo smo! — Z njo So, Čikago premagali smo! Juuuuuuhhhheeejjj!"

Pa recite, če ni to čedna himna naše naselbine in naše fare. Pisal bi rad še o zadrugi ki se je tu ustanovila, o tem in onem, pa se mi nekam — mudi. Torej na svidenje drugi teden!

Old Timer.

Naprej, naprej, napredna gmajna?

Zaključek Domove kampanje v Clevelandu. — Naša naloga. — Zakaj moramo mi pripomoči k refinanciranju? — Naprej do zmage!

Še par dni in vse živahno, navdušeno in vztrajno delovanje za uspešno delniško kampanjo Slov. Nar. Doma bo poleglo — bo pri kraju! Šviganje in popisovanje povsod prisotnih kolektorjev se bo končalo; začela se bo nova doba za Slov. Nar. Dom! Določena kvota te tritedenske in zadnje kampanje se mora izčrpiti najkasneje v soboto opolnoči, ako hočemo srečno pripeljati Dom v novo dobo. Za to delo imamo samo še par kratkih, a vendar odločujočih dni. Kar še ni na delu, mora na noge, — na plan! Bodi staro ali mlado, malo ali veliko, preprost delavec ali premožen trgovec, vse mora še enkrat trdno poprijeti še za teh par dni. Dom se bo refinanciral samo, če smo te zadnje dni vsi na delu. Kampanja se bo uspešno zaključila, če vsak svoje delo izvrši. Vzdržimo in korakajmo po poti napredka, po poti, po kateri smo korakali do danes v tej kampanji. Izčrpanje kvote je skoro že udejstvena stvar; samo še malo dela, pa bo! Vzelo bo ravno še teh par dni, da se jih popolnoma vse razproda. Naš zadnji napor bo kronal vse dosedanje delo za refinanciranje.

Naloga posameznega clevelandskega slovenskega socialista in njih somišljenikov je, da vsakdo lastuje vsaj eno delnico Doma. Vse nasprotno mnenje pokaže samo nerazumevanje naše bodoče taktike. Vsak dobrostoječ socialist ali zaveden somišljenik mora dobro vedeti, da vsa naša bodočnost, ves naš razvoj je v Domu in nikjer drugje. Le v njemu smemo pričakovati, da bomo pridobivali nove člane. Naša naloga je, da ga rabimo kolikor največ mogoče. In rabimo ga lahko, če ga le hočemo. Na nas je ležeče koliko ga bomo rabili. Na nas odpade to delo. To neprecenljivo postojanko si moramo pridobiti, le ako imamo delnice, katere nam pomagajo do pravice glasovanja pri odločanju uprave in njenih direktorijev. Dobrostoječ socialist ali somišljenik bo gledal na to, da dobi volilno pravico v svoje roke, da dobi vsaj eno delnico te kampanje.

Koristi, katere bi imeli z rabljenjem Doma v najširšem obsegu, se ne da navajati na tem prostora-omejenem mestu. Vendar bi moral zadostovati namig, da razvoj pevskega zbora Zarje, angleške večerne šole, bodoča predavanja, naš odsek dramatike, in kluba samega je edino mogoč v TEM Domu in nikjer drugje. Dom ima velike možnosti, katere danes še čakajo, da se jih začne uporabljati. Mi jih lahko. Mi jih moramo! In zato moramo tudi MI pripomoči, da se refinancira celo podjetje. Povedano je vse! Pametnim in dalekovidnim sodrugom naj zadostuje namig, vse drugo naj pokažejo naše delnice!

To so vzroki, kateri nas silijo, da zadnjič kupimo še kako delnico. Ni treba veliko, a vendar izostati ne smemo, da podpisemo vsaj vsak po svoji moči. Cilj Doma je indirektno NAŠ cilj! Koliko se nas tega zaveda, pokažimo s tem, da do zadnjega gremo v Narodni Imenik Slov. Nar. Doma. Prilika nam je dana, izrabili jo bomo če ne bomo zaspani! Zmaga za nas je v delnicah! Ali jih bomo vzeli? To je vprašanje pred nami!

Prijatelj pokreta in Doma.

REZULTAT GLASOVANJA ZA SEDEŽ VI. ZBORA J. S. Z.

Sledeči klubi so poslali rezultat glasovanja za sedež VI, rednega zbora:

Štev. kluba in kraj.	Chicago	Detroit	Cleveland	Skupaj glasov
1, Chicago, Ill.	37	13	3	53
2, Glencoe, Ohio.	8	—	1	9
8, Triadelphia, W. Va.	—	—	11	11
9, Power Point, O.	—	1	10	11
10, Forest City, Pa.	3	2	1	7
11, Bridgeport, O.	—	—	7	7
13, Sygan, Pa.	—	1	17	18
15, Sublet, Wyo.	11	1	2	14
20, Chicago, Ill.	18	—	—	18
26, Neffs, O.	—	—	13	13
27, Cleveland, O.	1	23	5	29
32, West Newton, Pa.	—	—	6	6
37, Milwaukee, Wis.	16	—	—	16
41, Clinton, Ind.	13	—	—	13
45, Waukegan, Ill.	7	—	1	8
47, Springfield, Ill.	12	—	—	12
49, Collinwood, O.	3	20	6	29
50, Virden, Ill.	4	—	—	4
60, Gillespie, Ill.	—	—	10	10
69, Herminie, Pa.	5	2	6	13
95, Piney Fork, O.	—	—	13	13
114, Detroit, Mich.	—	14	8	22
118, Canonsburg, Pa.	—	18	—	18
123, Maynard, O.	—	—	20	20
128, Nokomis, Ill.	12	—	1	13
157, Gross, Kans.	8	1	—	9
165, Blanford, Ind.	5	—	—	5
175, Moon Run, Pa.	—	—	6	6
178, Latrobe, Pa.	12	—	5	17
184, Lawrence, Pa.	2	1	3	6
189, Blaine, O.	—	—	12	12
222, Girard, O.	6	2	—	8
224, Chicago, Ill.	2	1	4	7
225, Avella, Pa.	—	11	—	11
232, Barberton, O.	—	2	20	22
233, Renton, Pa.	—	—	6	6
234, Harwick, Pa.	2	2	3	7
235, Sheboygan, Wis.	15	—	3	18
238, Universal, Ind.	6	3	—	9
243, Warren, O.	—	5	5	10
Members at large	5	1	4	10
Skupaj	213	124	212	549

Rezultat glasovanja je poslalo 40 klubov. Udeležilo se ga je 55 odstotkov članstva. 15 klubov ni glasovalo, oziroma ni poslalo rezultata glasovanja tajništvu J. S. Z. do datuma ko smo sestavili to poročilo. Izmed članov *at large* jih ni glasovalo pet.

Sledeči klubi niso poslali rezultata: 3, Stockett, Mont.; 4, La Salle, Ill.; 6, Noble, O.; 7, Fairpoint, O.; 12, Livingston, Ill.; 14, Bridgeville, Pa.; 21, Arma, Kans.; 22, Chisholm, Minn.; 30, Breezy Hill, Kans.; 131, Pittsburgh, Pa.; 137, Kenosha, Wis.; 179, Edison, Kans.; 181, Lloydell, Pa.; 182, Meadowlands, Pa.; 228, Pursglove, W. Va.; 230, Library, Pa.

Nekateri teh klubov so neaktivni, toda večinoma so aktivni. Glasovnice so bile poslane vsem. Vsi klubi so bili pozvani v listu in pismeno naj sporoče rezultat glasovanja pravočasno.—TAJNIŠTVO J. S. Z.

VŠČIPCI.

"Černe-Novak".

F. S. Ermencev članek "Černe-Novak" v Vestniku z dne 6. maja diši po opravičevanju pred Rev. Černom. Ali je potrebno? Well, business is business. Frank Novak ima manj in manj sreče. — *Millow.*

Kje so načela?

Vsak list ima nekakšna gotova načela, čeprav priobčuje naznanila cerkvenih in "svobodomiselnih" društev. Ampak uredniku pusti, da razvije v listu eno gotovo smer, pa čeprav drži na več plati. Težko pa je voditi list, ki bi mogel ustreči Fr. Novaku in "Rev." Černetu. Nekaj bi še rad napisal, pa ne bom to pot. — *Millow.*

Korakamo, prodiramo.

Minnesotska Jugoslovanska Napredna Zveza je sklenila, da bo v bodoče prvomajska števec. Proletarca njeno glasilo, ker je po tihem priznala, da je tudi za minnesotske rojake dober list. Potem se je premislila in zaključila, da ostaneta njena glasila (če hočeta biti) dva najbolj razširjena slovenska lista v Minnesoti, — obligatna izdaja "Prosvete" in "Glasilo KSKJ." Kar pa se tiče letošnje prvomajske števec, "Proletarca", mislim da je za minnesotske slovenske rudarje več vredna kot pa tri Movernove jugoslovanske progresivne zveze. — *Viko Vikič.*

Mi in oni.

Delegatje konvencije SNPJ. v Waukeganu bi morali biti sebi v poduk in pa za kratek čas na galeriji Slovar. doma v Clevelandu, da se bi učili od naših bratov Hrvatov debatirati ne da bi kaj zdebatirali. V Waukeganu smo delali vse prehitro. — *Pittsburška cekarca.*

Slovenska gostoljubnost.

St. Clair Avenue je ozaljšan v počast delegatom prve konvencije HBZ. Slovencem vse priznanje, ker so z zastavicami in drugimi okraski pokazali, da so Hrvatje bratski nam narod. Slavna delegacija prve konvencije Hrvatske bratske zajednice pa naj skrbi, da bo tudi kaj zapravila v največji koloniji ameriških Slovencev. Meni cvenk že pohaja, a dnevnic od nikoder ni. — *Pittsburška cekarca.*

Kandidatje za mušketirje.

Govoril sem o dveh mušketirjih, oglasilo pa se jih je štirinajst parov. Imamo prijateljev, kaj, mi strelci! En par je dal v "Prosveto" celo oglas, v katerem išče še enega mušketirja. Dobil ga bo v neki beznici. Dotični mušketir je pristen mušketir moderne dobe in strelja s fičafajem. Dober bo za silo. — *Pika-Polonca.*

Lepa kolekta.

Velikonočna kolekta v Barbertonu je znašala \$480.00. Ni slabo za malo faro. Tudi to je prispevek domu za slepce. — *Vidim.*

"Par besed."

Tole resnično dogodbo bom povedal kakor se je dogodila. Naš Kotar, naš veliki Kotar, gre na obisk za

kratek čas v stari kraj, kar je proti komunističnim načelom, ampak prišel je Charles in mu dal svoj blagoslov. Torej, naš Kotar iz Detroita gre, gre, gre, v stari kraj. Priredili smo mu, in sam je pomagal, banket. (Tudi to je proti komunističnim načelom, pa smo greh prezrli.) Chas. Novak, ki je bil poleg našega Kotarja častni gost večera, je banket v počast Kotarju takole opisal:

"... S. Kump je vstal in s par besedami razjasnil pomen sestanka. Pozval je J. Kotarja, da spregovori par besed... S. Kotar je s par besedami razjasnil boje slovenskega delavstva v tej naselbini..." Chas. Novak je svoj pozdrav Kotarju zaključil s sledečimi par besedami: "S. Kotarju želimo vse najboljše kar je mogoče pod sedanjim kapitalističnim sistemom v starem kraju."

To je bila, s par besedami, Kotarjeva slavnost, polna hinavščine. Chas. Novak vé, da je blufar, ko je dejal: Kotarju želimo vse najboljše kar je mogoče pod sedanjim kapitalističnim sistemom v starem kraju. Kotar ni odšel v stari kraj suh, in Charlesu je to znano. Če bi odšel "suh", bi se mu godilo povsod slabo, tudi v sovjetski Rusiji, ali ne Charles Bartulović? Pod kapitalističnim sistemom v Jugoslaviji se tistim ki hodijo tja na obisk dobro godi, zato je vsak tak "rrrevolucionar", ki pumpa bedake s frazami kakršnih je natrošil Bartulović ob priliki začasnega Kotarjevega slovesa, zavajalec in blufar, ne pa revolucionar. Kolekta "za" Bartulovićev list "D. S." je na tem večeru znašala nad \$50, torej se mu je pot v Detroit izplačala. — X.

Sijajna debata.

Progresivni blok SNPJ. ni našel še nikogar, ki bi sprejel debato in dokazal, da so socialisti lopovi in tako dalje. Čemu je ne bi sprejel P. B., ki bi dokazal še več kot to? Pavel, pa se loti te prehvaležne naloge. — *P.-P.*

Ne meri čevljev drugim po velikosti svoje noge.

Prijatelj, ki zmerjaš kadar si razburjen, ki misliš da so vsi katerih ne maraš — — —, katerim tako enostavno rečeš — — —, daj, pazi malo, watch your step! — *Pika-Polonca.*

MAJSKA ZABAVA ORGANIZACIJE ŠT. 20 J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — Organizacija št. 20, katero tvorijo največ srbski sodrugji, je ena izmed najaktivnejših v JSZ. Prireja predavanjja, shode, igre, večerinke in večje zabave ter dramske predstave skozi vso sezono.

V nedeljo 23. maja vprizori v Narodni dvorani na So. Racine Ave. in W. 18th St. igro "Kradljivica", ki bo udeležence prav gotovo zanimala. Poleg igre bodo na sporedu tudi druge točke. Vstopnina je samo 60c, v predprodaji pa 50c. Program se prične ob 7. zvečer. Pričetek plesne zabave je ob 2. popoldne, po igri pa sledi zopet ples in prosta zabava.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — **TAJNIK.**

NAŠI ODRI.

"R. U. R."

Kolektivna drama v treh dejanjih s predigro, spisal K. Čapek, vpriporjena dne 2. maja na odru dramskega odseka kluba št. 1 JSZ. v Chicagu. — Zaključek dramske sezone 1925-26. — Prvomajska slavnost kluba št. 1.

Vzlic lepemu vremenu in hudi vročini, katera se je še posebno občutila v dvorani, je občinstvo predzadnjo nedeljo napolnilo Auditorium S. N. P. J. Še predno se je pričel program.

Glavna točka sporeda je bila Čapekova kolektivna drama "Rossum's Universal Robots" (R. U. R.), katera je bila, mislim, sedaj prvič na slovenskem ameriškem odru. Druge točke so bile govor, petje, deklamacija in godbeni komadi, vse to prirejeno za prvomajsko slavnost kluba št. 1 JSZ.

"R. U. R." je fantastično, ali drugače lahko razumljivo dramsko delo in ne pretežko. Igrano je bilo menda že v vseh modernih jezikih. Po svoji vsebini in drznosti me spominja na razna dela Verne-ja, na Wells-ove novele, ali pa na Bernard Shaw-ov "Nazaj k Matuzalu".

Roboti (Čapek jim je izbral zelo prikladno ime) so umetni ljudje, narejeni v tovarni s tovarniškimi kemičnimi procesi. V početku je tak dovršen eksemplar stal petnajst tisoč dolarjev komad, ali z izpopolnjenjem produkcije se mu je cena znižala na stopetdeset dolarjev.

Naravno je, da je ob tako nizki ceni robotski trg zelo narastel, kajti vsakdo je hotel cenene delavce. Robote se je produciral na milijone in vse tovarne in polja po svetu so poplavili z njimi. Tovarne za izdelovanje Robotov, kakor so slikane v tej drami, so na nekem ameriškem otoku. Drama, ki se vrši v bližnji bodočnosti, ima v kratkih potezah tole vsebino:

Stari fiziolog Rossum je po dolgih poiskih našel proces, s katerim je iste tvarine ki jih poseduje telo živih bitij spremenil v živ avtomat. To se mu je posrečilo po mnogih letih truda. Njegove metode so bile počasne ampak iznašel je podlago za tovarniško izdelovanje živih bitij. Njegov sin je iznajdbo starega izpopolnil in komercializiral. Na primernem otoku je zgradil tovarne in laboratorije, ki so v času ko se ta drama vrši, pod vodstvom sledečih oseb, katere tvorijo ob enem upravni odbor: Harry Domin, glavni ravnatelj Rossumovih tovaren; inženir Fabry, tehnični ravnatelj; dr. Gall, upravnik fiziološkega oddelka; dr. Hallemeier, upravnik zavodov za psihologijo in vzgojo robotov; Konzul Busmann, komercialni ravnatelj; stavbenik Alkivist, šef poslopij R. U. R.

Izdelovanje Robotov je rodilo med ljudmi tudi odpore. Ustanovila se je posebna humanitarna liga, katera si je nadala za svoj program, boriti se za interese Robotov, ki pa je bila o procesu izdelovanja in o svojstvih Robotov jako slabo poučena. Sploh je bilo izdelovanje skrivnost tovarne. Ravnatelji so obiskovalcem in v listih povedali samo toliko kolikor se jim je zdelo potrebno da zadoste radovednosti ljudstva, ne da bi pri tem izdali kakšno skrivnost. Na ta otok torej

pride mlada človekoljubna dama Helena Gloryjeva, z namenom, da se bori za pravice Robotov in jih dvigne na stopnjo ljudi. Ko spozna, da so Roboti le živi stroji, brez čustev in strasti, se je njena ljubezen do njih zelo ohladila. Ostala je na otoku in se poročila z ravnateljem Dominom.

Želela pa je, da bi bili Roboti več kot živi stroji. Pričela je prigovarjati dr. Gallu, da bi proces za produciranje Robotov izpopolnil v toliko da bi bili bolj človeški, — da bi jim dal dušo, občutke in samostojnost mišljenja. Dr. Gall, ki je sam zainteresiran v psiholoških poskuse, v resnici izdelava več super-Robotov, ki imajo izpopolnjeno živčevje. Tej izpopolnitvi, kar je naravno, slede človeške slabosti: upori, revolucije, klubovanja, boji, borba Robotov proti človeštvu in obratno.

Ker v tem času skoro že vsa dela opravljajo Roboti, se je človeštvo nekako preživelo in v brezdelju degeneriralo. Žene ne rode več otrok, človeški rod postane mehak in šibek. V borbi z Roboti podleže, Roboti, po nauku človeka, da "pravica je moč in moč je pravica", pobijejo vse ljudi razen Alkvista, ker je rad delal in se jim je zdel soroden.

Z uničenjem človeškega rodu je izginila tudi formula za razmnoževanje Robotov. Roboti so se trudili pronajti proces, in Alkivist jim je pomagal, a brez uspeha. Robotom je grozil pogin, kajti v dvajsetih letih bi se vsi izrabili in potem konec. Alkivist se muči, da bi jim pomagal, pregleduje knjige, eksperimentira v laboratoriju, reže žive Robote da pronajde njihov sestav, a uspeha ni dosegel. Zagledal pa je med Roboti dva, Primusa in Heleno, najpopolnejše delo dr. Galla, ki sta imela vsa svojstva človeka. Ljubila sta se, in ta dva Robota-človeka, novega Adama in novo Evo, pošlje Alkivist v svet, da ustvarita nov rod človeka.

R. U. R., kot sem že omenil, je fantastično delo. Giblje se tako hitro, da se nam zde posledice nevrjetne. Teško je npr. vrjeti, da bi človeštvo kljub brezdelju v sto letih tako degeneriralo, da bi ga mogli Roboti poklati vsega razen ene osebe, kateri milostno pustijo živeti. In istotako je nevrjetno, da bi ženske v tako kratkem razdobju prenehale roditi otroke, zato ker je "naravo užalilo izdelovanje Robotov".

Vzlic temu je drama zelo zanimiva, in če že mora Homo-Sapiens izginiti s površja zemlje, je način tega izginjevanja kot ga slika Čeh Čapek zelo interesanten.

Vpriporitev te igre na čikaškem slovenskem odru je v splošnem dobro izpadla. Seve, če bi kritik hotel iskati in brskati po raznih tehničnih napakah, bi se jih našlo, kot več ali manj na vseh naših predstavah. Če pa se pomisli, da so imeli igralci za vaje komaj malo nad mesec dni časa, da so igro vpriporili na majhnem odru ki ima pomankljive priprave glede scenenije in lučnih efektov, so režiser in igralci napravili heroično delo.

A. Kobal je igral ravnatelja Domina. Videl sem ga drugič v večji vlogi in konstatirati moram, da vloga Domina ne bi mogla biti v boljših rokah. Bila je dobro naštudirana, fino izvajana, in tudi maska je bila dobra. Vlogo inženirja Fabryja je imel Leo Meden. Mislim da mi ne bo zameril če omenim, da je bil v nekaterih nastopih malo preokoren in premalo odločen. Ako se ne motim je bil sedaj prvič na našem odru, upam pa, da ga bomo videli še večkrat, ker ima svojstva, da se razvije v dobrega igralca. Otto Derrnull, ki je predstavljal dr. Galla, je bil dobro maskiran in tudi dobro i-

gral. Njegova malo trda izgovorjava končnic je pristojala njegovi vlogi. Dr. Hallemeier (Donald J. Lotrich) ni bil slab, samo kretnje so bile tu in tam malo pomankljive. V nekaterih prizorih pa je bil popolnoma na mestu. Vlogo Busmanna je imel Peter Bernik, katerega že nekaj let nismo videli na našem odru. Komercialnega ravnatelja je dobro igral in ob bližajoči se "zadnji uri" dobro računal. Upam, da še pride na oder. Stavbenika Alkvista je igral A. Miško. Težka je ta vloga starega filozofa. Zraven Dominove najtežja. Poleg tega je imel Miško še režijo, in težko režijo na tako tesnem prostoru, zvezano s delom na odru, nabavljanjem pohištva in s sto drugimi opravki. Vlogo je sicer dobro izvršil, a poznala se mu je nervoznost in utrujenost, ki je v zvezi z režiserskim delom. S. Miško je brezdvoma eden izmed najboljših igralcev kluba št. 1, a za to pot si je naložil pretežko breme.

V vlogah Robotov so nastopili John Hujan (Radius), Frank Pečnik (Damon), John Sever (Marius), nadalje Chas. Renar, Jos. Podboršek in Jos. Zupančič. Nastopi in kretnje Robotov so bile dobre. Najtežje vloge med njimi sta imela J. Hujan in F. Pečnik, ki sta bila sicer na mestu, a želel bi od njiju malo gladkejšo govorico.

In sedaj ženske. Vlogo Helene Gloryjeve je imela Minka Alesh. Fina maska, lepe kretnje in dobro naštudiran karakter. Klub št. 1. je lahko ponosen na take igralke. Nano je predstavljala Pavline Levec, ki se je dobro potrudila dati svoji vlogi tip sitne, v stare nazore ovite služkinje, ki rajše govoranči kakor dela. Albina Logar je vlogo Robotke Sulle prav zadovoljivo pogodila.

Robot Primus (igral ga je Anton Andrejasich) je bil dobro zadet karakter. Z robotko Heleno (igrala jo je Minka Alesh) sta napravila v zadnjem dejanju zelo ljubeč prizor. Kar sem dejal o vlogi M. Alesh prej, velja tudi za njeno vlogo v zadnjem dejanju. Ne morem da ne bi omenil v tej vlogi njene lepe, velike kite las. Ob času prohibicije, defeminacije in pobijih frizur se človeku dobro zdi, če po tolikem času zopet enkrat vidi pošteno, naravno kito lepih ženskih las naravno priraščenih na ženski glavi. Žalibog so take kite med našim ženstvom postale že skoro antiquar-nost.

Toliko o igri, laseh in takih rečeh.

Pevski zbor "Sava", ki je postal v začetku tega leta del kluba št. 1, torej klubov pevski zbor, je zapel "Rdeči prapor". S svojim prvim nastopom po reorganizaciji je pokazal, da bo živel in napredoval. Upamo, da nas s svojim jesenskim koncertom veselo iznenadi. Njegov zborovodja je Mr. Arno Maria Hess.

Mali Ivan Kovach je deklamiral Albrechtov "Proletarski Maj." Janezek, sin sodruginje Mary Kovach, obeta da bo priden delavec. Deklamacija je junaško izvršil, izvzemši par zaletov, kar pa ni čudno. Učil se jo je samo par dni, med tem pa je pomagal raznašati tisoč izvodov "American Appeals" in pomagal režiserju na odru.

S to predstavo je dramski odsek zaključil gledališko sezono, ki je pod njegovo režijo štela vsega skupaj sedem večjih dramskih priredb, pet rednih, Silvestrovo in ob času konvencije SNPJ.

Za v bodoče bi dramskemu odseku svetoval, da naj igre skrbno naštudira in pri tem računa na vse eventuelnosti glede scenerije, odra, razsvetljave itd. Če bi imele pozneje nastati težave, je boljše da se igre

prej priredi tako da bo med odrom in igro večja soglasnost.

Nič ni težjega, vsak režiser mi bo priznal, kot majhen, tesen oder. Postavi še tako dobrega igralca v tesen kotiček, ali pa ga stisni med kulise kjer se ne more ganiti, pa si ubil v njemu vsako iniciativo in samostojnost kretnje. Igralec kot govornik potrebuje prostora na odru in igralec tudi za odrom. Zato sem občutil grenko resnico Radiusovega triumfalnega govora na koncu drugega dejanja po zmagi Robotov, ko sem stal stisnjen med steno, pianinom in Roboti zadaj na odru: "Prostora! Prostora! Več prostora za Robotel!"

Joško Oven.

IZLET KLUBA ŠT. 1 V LA SALLE, ILL.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 1 priredi v nedeljo dne 30. maja izlet v LaSalle, Ill. Iz Chicage se odpeljemo z električno železnico 30. maja z Archer in Cicero Ave. Kara ki smo jo najeli nas popelje direktno v LaSalle. Vrnemo se v ponedeljek 31. maja, ki bo praznik, torej ne zgubimo nobenega delavnega dne. V nedeljo večer bomo imeli zabavo v lasallskem Slovenskem narodnem domu, v ponedeljek pa gremo na izlet k Starved Rock, ki je znan vsled svoje naravne krasote tudi izven mej Illinoisa. Vsakdo ki se izleta udeleži, naj se priklasi k enemu izmed sledečih: A. Kobal, D. J. Lotrich, John Olip. Vsakdo ki se prijavi, naj ob enem plača \$1 kot poroštvo. Kedaj odide kara iz omenjene postaje, bo pravočasno sporočeno.

Kdor želi več informacij, naj pokliče telefonično bodisi s. Olipa ali s. Lotriča, in to ob večerih. — P. O.

Slovensko samostojno podporno društvo

v

Waukeganu in North Chicagu

priredi

svojo običajno veselico

v nedeljo 30. maja 1926

v Slovenskem Narodnem Domu,
424 Tenth Street

PROGRAM:

- 1.) Pozdravni govor društvenega predsednika.
- 2.) Star Spangled Banner, igra orkester Blue Ribbon Syncopators.
- 3.) Razvitje zastave mladinskega oddelka Slov. Sam. Pod. Društva.

Ples se prične ob 2. popoldne. Pričetek programa ob 4. popoldne, po programu zopet ples in prosta zabava do polnoči. Vstopnina 50c; vstopnina v spodnje prostore zvečer 25c.

V zgornji dvorani bo igral orkester Blue Ribbon Syncopators, pod vodstvom John Steblaj-a ml. V spodnjih prostorih pa nam bo proizvajal poskočne komade na harmoniko John Steblaj st.

Vabimo vse občinstvo iz Waukegana, N. Chicage in okolice, da od te prireditve ne izostane. Nudili vam bomo veliko zabavo in dobro potrežbo.

ODBOR.

PRVA KONVENCIJA H. B. Z.*(Nadaljevanje s 6. strani.)*

liste kandidatov. "Narodni blok" je kandidiral za predsednika Ivan Butkovića iz Pueblo, Colo., napredni radniški blok pa V. Vuka iz Pittsburgha. Prične se glasovanje. Sedaj je bilo že precej jasno, da je narodni blok v premoči. Odbor za štetje glasov naznani, da je izvoljen Butković za predsednika, ki je dobil 205 glasov; njegov protikandidat Vuk je dobil 153 glasov. Narodni delegatje ploskajo. Butković zavzame mesto s primernim nagovorom, nato sledi volitve za dva podpredsednika. Radniški napredni blok ni spravil v predsedništvo konvencije nobenega svojega kandidata, prosvetaši enega.

Konvenčne odbore je imenoval predsednik, dasi je bilo mnogo delegatov za to, da jih izvoli konvencija. V vse je imenoval večino delegatov ki pripadajo narodnemu bloku, in v vsak odsek po enega delegata od naprednog radničskog bloka. Tudi več prosvetašev je v odborih.

Velik boj se je vnel pri točki, kje naj bo sedež HBZ. Agitacija se je vodila za mesta Cleveland, Pittsburgh, Chicago in Kansas City. Nobeno teh mest ni dobilo večine pri prvem glasovanju. Na ožje volitve sta šla Pittsburgh in Chicago. Večina se je izrekla za Pittsburgh.

Nekateri odborniki so podali precej zanimiva poročila, večinoma pa so bila formalna in ponavljajoča. Vrhovni zdravnik dr. Grahek je drzno izjavil, da je

glavni vzrok mnogih bolezni in smrti med članstvom Zajednice alkohol. Dobro povedano.

Hrvatske podporne organizacije imajo navado pošiljati brzozjavne pozdrave predsedniku republike, guvernerju države in županu mesta v katerem zborujejo. Ko so vodili prejšnji dve konvenciji NHZ, komunisti, so ostali lojalni tej "neradnički" tradiciji. Konvencija v Clevelandu je poslala pozdrav Coolidgu, ohijskemu guvernerju in stavkarjem na Angleškem in v Passaicu. Vsi so zadovoljni, kajti zmagali so vsi bloki. Sijajno!

Na konvenciji je tudi nekaj duhovnikov in mnogo po hrvatskem običaju pobožnih delegatov. Vsi ti so največ z narodnim blokom, včasih pa potegnejo tudi z "levo". Napredni radniški blok ima svoj ožji odbor akcije, v katerem je 21 članov. To je "proširena egzekutiva", ki vodi manevre in ostale bitke. Narodni blok pa je hrvatsko narodno organiziran in deluje "po narodno". Vseh delegatov in odbornikov je okrog 400. Konvenčni stroški so, kot so dosedaj preračunali, okrog 450 dolarjev na uro. Bo že za silo.

Zborovanje bo trajalo tri tedne, če se med tem ne dogodi kaj izrednega, kar je mogoče. Konvencija ima pred seboj težke notranje probleme, tikajoče se uprave in zavarovalniških razredov, katerih pa se ogiba, oziroma trati čas z brezplodnimi govorancami in frazami.

(Dalje prihodnjič.)

Zaupati v samega sebe je prvi pogoj vsakega uspeha.

Od generacije do generacije

je na tisoče očetov in mater spoznalo in ocenilo veliko vrednost postrežbe, katero jim daje ta zavod s tem, da varuje njih prihranke in v slučaju, da vložijo svoj denar v varne vrednostne papirje, vestno skrbi za njih interese.

Prepričajte se tudi Vi, ker hranilna vloga v tej banki Vas vodi k napredku.

35-letno vestno in točno poslovanje v bančnih poslih je rekord, s katerim se mi ponašamo.

Pridružite se potom hranilne vloge tej največji SLOVANSKI banki v Zdr. državah.

Imovina in
preostanek
\$20,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
CHICAGO - - - - ILLINOIS.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

MAJSKE MISLI.

CLINTON, IND. — Zima je izginila z vsemi svojimi sledovi in zakraljeval je Maj, mesec prerojenja narave.

Prej ali slej pride Maj, ki bo prebudil speče mase in jih pognal hitreje naprej po poti vstajenja. Ugonobil bo vplive izkoriščevalcev in pomel današnji ekonomski red, kakor ugonablja majsko solnce zadnje znake bežeče zime.

Že več desetletij se čuje klic: "Delavci vseh dežel, združite se!" Že več desetletij se v znamenju tega gesla praznuje Prvi Maj, ki je l. 1890 postal praznik mednarodnega delavstva.

Kakor drugod smo ga tudi v Clintonu proslavili kot vsako leto. Ni imel še značaj praznika v srcu vseh ljudi, ker jim njegov pomen še ni znan, ampak bil je NAŠ praznik. Klub št. 41 JSZ. je združeno z drugimi sodrugi priredil prvomajsko slavnost in vrtno veselico z govorniškim in drugim sporedom. Nastopila sta poleg tukajšnjih tudi dva govornika iz Terre Haute, namreč sodruga Ph. Reinbolt in A. Stocks.

Udeležba je bila povoljna, posebno sodrugi iz Universalisa so nas razveseljivo presenetili. Dospeli so v več avtih z godbo, rdečimi znaki in rdečo zastavo na čelu. Za ta mnogobrojen, časten nastop in kooperacijo zaslužijo iskreno priznanje od strani clintonskih sodrugov.

Veselica se je nadaljevala tudi zvečer v dvorani in izpadla kljub mizernim razmeram ki vladajo med nami tudi v gmotnem oziru v najboljšo zadovoljnost. Na tem mestu v imenu kluba izrekam vsem udeležencem pri srčno zahvalo.

Naj živi med nami ideja, radi katere praznujemo Prvi Maj, in naj nas vodi naprej v borbi za odpravo mezdne suženjstva in v prepород, v katerem bo zgrajen socialistični ekonomski red.

Christina Omahne.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR

se priporoča rojakom pri nabavi drv, premaga, koksa in peska.

1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerišanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.

Za obilna naročila se topla priporočam.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za na imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

SMRTONOSNI STRUPI.

Domačini Centralne Papue v Avstraliji zabadajo svoje puščice in bojna kopja v razpadajoče človeško truplo. Že sama praska na koži s takšnim orožjem pomeni smrt v treh minutah. Toda tudi živo človeško telo je vse polno strupov. Če vam niso naglo izločeni, obolite.

Trinerjevo grenko vino izčisti vaš drob v par urah in odstrani vso zastrupljeno nesnago. Vzpostavlja zdrav tek in jači cel sistem. Ga. Frances Bures nam je pisala iz Kerseyja, Pa., dne 5. aprila tole: "Pred nekoliko časa mi je bilo rečeno, da ne bom mogla živeti, ker da je moj drob docela izpriden in pokvarjen. Moj mož pa mi je prinesel Trinerjevo grenko vino, in jaz

sem ga pričela uživati. Po enem letu sem docela okrevala, in danes, ko sem stara 51 let, imam Trinerjevo grenko vino vedno pri rokah." Če vam ne more vaš lekarnar postreči z njim, pišite ponj na naslov Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, OHIO.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Sodrug, udeležujte se redno sej, ker je vedno kaj zanimivega in važnega na dnevnem redu. Simpatičarje vabimo, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu za boljše bodočnost delavskega ljudstva. **TAJNISTVO KLUBA ŠT. 232.**

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretje nedelje v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubov novih članov!

Naročite si knjigo "Beg iz teme". Vezana v platno stane \$1.75.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomie), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.20
V ROBSTVU, roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani.	1.50
ZABAVNA KNJENICA, zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA, (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ŽENSKA PISMA, (M. Prevost), broš.	.60
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLATARJEVO ZLATO, (A. Senoa), vez.	1.20
EMOTE IN KONEC GOSPODI-NE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
ŽENINI NAŠE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25

FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE.	
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoske prevlel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Otom Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHOŠKE POTI, (Janko Glaser), broširana	.35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.	.75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Machar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
AVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75

TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otom Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.60
BENEŠKI TRGOVECI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.20
GOSPA Z MOEJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE. POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI. UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.30